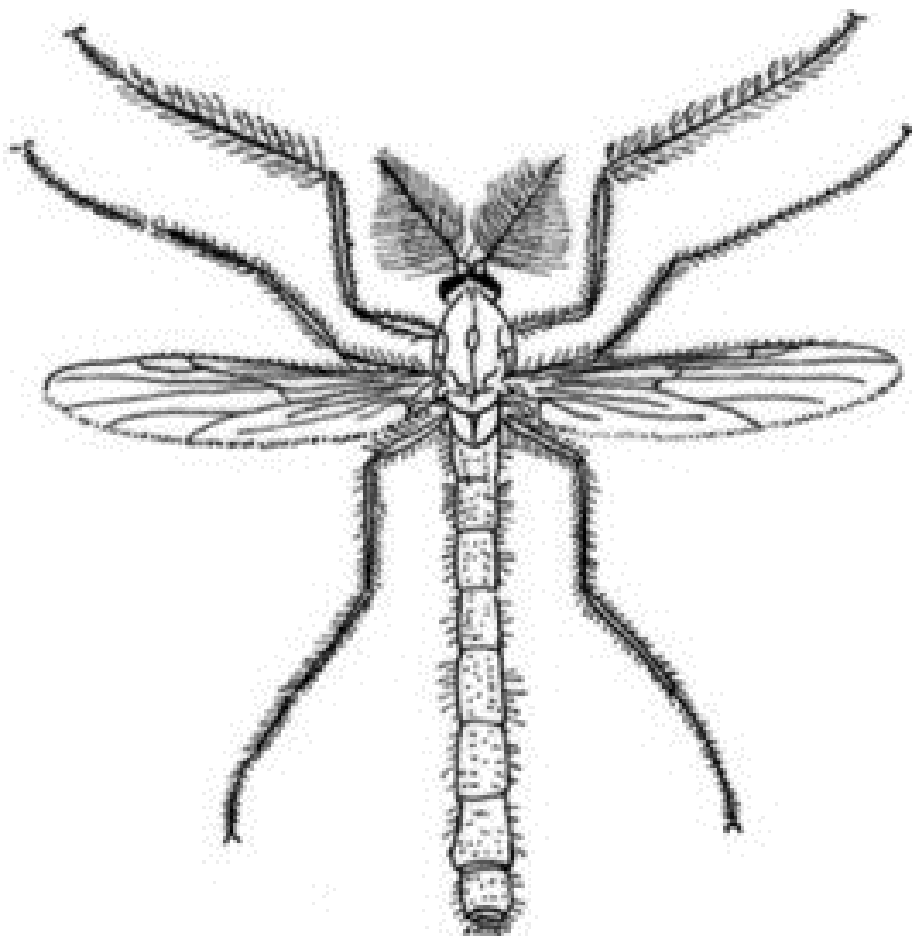

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
84. szám, 2016. december

Tartalom:

Köszöntők — Sajtófigyelő — Rövid hírek

Rovarász Híradó

a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója

A tájékoztatóban megfogalmazott vélemények nem minden esetben tükrözik a Szerkesztőbizottság és a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének álláspontját.

A Rovarász Híradót alapította 1989-ben: Nagy Barnabás

Felelős szerkesztő: Haltrich Attila (HA)

Szerkesztőbizottság: Balázs Klára (BK), Mészáros Zoltán (MZ), Merkl Ottó (MO), Nagy Barnabás (NB), Rédei Dávid (RD), Rozner István (RI), Szalóki Dezső (SzD), és Szócs Gábor (SzG).

Szerkesztőség:

SZIE, KeTK, Rovartani Tanszék,

1118 Budapest, Ménesi út 44.

Telefon: 4826219

drópposta: haltrich.attila@kertk.szie.hu

Magyar Rovartani Társaság (MRT)

1088 Budapest, Baross utca 13.

www.magyarrovartanitarsag.hu

A Magyar Rovartani Társaság célja és feladata a rovaran általános művelése, elsősorban a magyarországi rovarvilág kutatása és vizsgálata, valamint a rovarani ismeretek terjesztése.

Elnökség (2015)

Elnök:	Vig Károly
I. alelnök:	Merkl Ottó
II. alelnök:	Szócs Gábor
Titkár:	Puskás Gellért
Előadásszervező titkár:	Koczor Sándor
Szerkesztő:	Merkl Ottó
Pénztáros:	Szalóki Dezső
Ellenőr:	Balázs Klára
Jegyző:	György Zoltán

Ülések – a nyarat kivéve – minden hónap harmadik péntekén a **SZIE Kertészettudományi Karán, az „E” épület E/2 termében (Budapest XI., Ménesi út 45), délután 4 órakor.**

Illusztráció

Címlapon:

Közönséges árvaszúnyog

Chironomus plumosus, L., 1758

(Diptera, Nematocera: Chironomidae)

Rajz: Pataki Ervin

Idén ősszel elleptek bennünket a poloskák, harlekin-katicák. Rengeteg volt a telelőre vonuló márványos- és barnulófélben lévő vándorpoloska. Legalábbis nálunk, a Gellért-hegy oldalában. Volt, hogy harmincat számoltunk össze csak a lépcsőházban és a WC-ben egyetlen nap.

És úgy látszik, máshol is sok lehetett belőlük, mivel ez már a lakosságnak is feltűnt. Hamarosan jelentkezett is a rádió, a tévécsatornák, internetes portálok. Mi pedig megilletődünk, büszkeséget érzünk, hiszen lám csak, fontosak a rovarászok is! Volt, hogy egy egész stáb szállt ki, vagy taxit küldtek értünk valamelyik reggeli műsorhoz. Mi örültünk, hogy végre megkérdezik a véleményünket („szerepelünk a tévében!”), lelkesen mutogatunk, beszélünk, mire ők teljesen összevágják mindent, kivesznek két-három mondatot, majd bevágják hozzá bármit, amit akarnak. A szerkesztő már a felvezetésnél faj helyett „fajtázik”, pontatlanságokat mond, a hölgy mellette grimaszokat vág, nem leplezi, hogy undorodik a rovaroktól, hiszen „így illik viselkedni” ilyen esetben. És máris vége a szereplésünknek, amit nem percekben, inkább csak másodpercekben lehet mérni, és amit bevágják majd egy autóbaleset és egy háztűz közé. Visszanézve pedig az embert elfogja a csömörszerű érzés: kellett ez nekem? Szöveggörnyezetből kiemelt mondatok, olyan rovarfajok mutogatása illusztrációként, amelyekről nem is volt szó, nem is élnek nálunk. Majd magyarázkodás a kollégáknak, hogy „mi erről nem is tudtunk”, „nekünk a végső anyagot meg sem mutatták” stb.

Ilyenkor felteszi magának az ember a kérdést, hogy érdemes volt, megérte ez az egész?

Nem tudom, de legalább írtam róla egy "szerkesztőit"...

HA

Köszöntők

Rozner István 80 éves

foto: Hangay György

Befogott szőnyegkígyó. Dorrigo Nemzeti Park, Ausztrália, 2006

ből szeretnék róla pár szót írni, innen a messzi Ötödik Földrészről, Ausztráliából, ami az otthonom immáron fél évszázada.

Barátságunk nem gyermekkorunkban szövődött, mint ahogy ez szokásos a hasonló érdeklődésűek körében, mert akkor még jóformán nem is ismertük egymást, hanem sokkal inkább későbbi éveinkben. Munkásságát természetesen hamar megismertem, részben az RH, részben pedig a kollégák – s közülük főként Podlussány Attila – jóvoltából. Olvastam publikációit, a szép faunisztikai munkákat Törökország, Irán, Észak-Afrika, a Balkán és Erdély bogárfaunáiról. A terepen is dolgoztunk együtt, nem csak itthon, Magyarországon, hanem Ausztráliában is. A magyar terepmunkákat Pista kedves felesége, Augusztia (barátainak Guszti) tette még kellemesebbé. Ő is kiváló bogarász, termékeny gyűjtő és természetesen kiváló háziasszony, még a terepen is.

Hazai entomológiai tevékenysége mindenki számára ismeretes, a Rovartani Társaságban végzett munkája úgyszintén. Nem is ezekről szeretnék most szólni, hanem inkább személyes emlékeket feleleveníteni.

Pista kétszer is járt itt nálunk, mint oszlopos tagja az „I. és a II. Magyar Entomológia Ausztráliában Expedíció”-nak. Mindkét út pompás eredménnyel és még pompásabb élményekkel, emlékekkel zárult. Ő kiváló, mindig jó kedélyű útitárs volt, nagyon jó gyűjtő és mentes minden bogarász rossz szokástól.

De a terepmunka nem csak gyűjtésből, hanem a fénycsapda és a tábortűz mellett eltöltött sok szép órából is áll. Ilyenkor jönnek elő a legérdekesebb témák, s nem csak rovarokról, hanem általában mindenről, amiken keresztül bepillantást nyerhetünk egy barátunk gondolkodásmódjába, lelkébe. Pistát mindenki szereti, derűs életfelfogása szinte ragályos, műveltsége révén minden témában otthonosan mozog, a vele való beszélgetés mindenki számára nem csak kellemes és szórakoztató, hanem tanulságos is.

Ahogy körültekintünk barátaink, ismerőseink körében, egyre több „tisztetségben megöszült” vagy éppenséggel kopaszodó fejet látunk, és tapasztalhatjuk, hogy a kisebb-nagyobb fizikai problémák szinte divatszámba mennek! De az öregedés természetes folyamat, nem eshetünk kétségbe miatta, s ha küzdünk is ellene, örülünk, hogy még meg-megnyerjük a mindennapi csatáinkat, és örülünk, ha visszatekintünk az elmúlt éveink eredményeire, a munkára, melyet végeztünk és végzünk még ma is, és melyet nem csak mi, hanem kollégáink is elismeréssel illetnek.

Jó néhányan vagyunk már, kik jó pár évtizedet hagytak maguk mögött, s kiknek az entomológia bearanyozta az életét. Akár hivatásszerűen, akár amatőrként gyűjtöttük a rovarokat és rajtuk keresztül ismerkedtünk a természettel.

Kedves és tisztelt barátom, Rozner István nemrégén múlt 80 éves. Ebből az alkalom-

Reggeli kenguruval. Mount Kaputar Nemzeti Park, Ausztrália, 2006

A bogarakon kívül minden más is érdekelte: kedvelte a hullóket és kételtűeket, a madarakat és az emlősöket. A kenguruval megosztotta még reggelijét is. S nem csak a vadon élő állatokat kedveli. Pista kutyás ember, akinek állatszeretete sokat mond jelleméről.

Azt hiszem, minden Tagtársunk nevében mondhatok köszönetet Rozner István entomológiai munkásságáért, s kívánhatok még sok eredményes, boldog esztendőt szeretett barátunknak!

Hangay György, Sydney, Ausztrália

Kedves Rozner Pista Barátom,

1975-ben a Kaukázusban figyeltem fel aktív gyűjtőtevékenységedre. Egyesek „vaddisznónak” becéztek, mivel minden követ felforgattál, minden tuskót szétvertél, hogy megtaláld a bogarakat a búvóhelyükön. Dr. Tóth Sándor irigykedve nézte többünk gyűjtőmunkáját, és felkérte a jobbakat, hogy gyűjtsünk a Bakonyban is. Ekkor kezdődtek kettőnk közös gyűjtőútjai. Részt vettünk az országos hazai faunakutató programban. A Bakony, az Alpokalja és a nemzeti parkjaink kutatásában komoly gyűjtőtevékenységet folytattunk. Az úgynevezett zacskós fűhálózást akkoriban többen, ma már csak mi ketten alkalmazzuk. Ennek a lényege, hogy fűhálóval, egy zacskóba gyűjtjük az összes rovarcsoport egyedét, leöljük őket, majd utólag válogatjuk szét, ezzel mások munkáját is segítjük. Másik saját ötletünk a rostált anyag gyorsfuttatása az autó meleg motorháztetején. Az esernyőt nem csak a nap és az eső ellen használtuk; megfordítva kopogtatásra is alkalmaztuk. Közös gyűjtőútjaink számát már nehéz lenne megszámolni. Alig van olyan rovarcsoport, ahol a „leg. Rozner I.” cédulaszöveg ne szerepelne nagy számban a múzeumi, vagy magángyűjteményekben.

Pista, te igazi Trabant-reklám lehettél volna, hiszen Trabantoddal többször bejártad a Balkánt, ahol Görögországban a Taigetoszra, majd Törökországban az Ararátra is feljutottál. Ladával alig tudtalak követni. Emlékszel, Pista, amikor az Ararát oldalában gyűjtöttük a bogarakat, egy pásztor odasettenkedett és látva a szánkban a szippantót, csak azt kérdezgette, hogy: „doktor? doktor?” Mire te azt mondtad, hogy én vagyok a doktor, te pedig a professzor. A pásztor elment, majd este, amikor már a sátrakba bújtunk aludni, egyszer csak nagy zajra, kutyaugatásra, birkabégetésre ébredtünk, „doktor, doktor!”, hangzott a vészjósló kiabálás. Kibújtunk a sátorból és láttuk, hogy hordágyon egy beteg öregasszonyt hoztak le a hegyről, hogy gyógyítsuk meg. Mivel a hasát fájlalta, Nospát adtunk neki, mire megnyugodva elvonultak a falu felé nyájastul. Visszafeküdtünk, de pár óra múlva ismét nagy kiabálásra ébredtünk. Na, gondoltuk, meghalt az öregasszony, jöttek, hogy felkoncoljanak minket. Pista szorongatta a bikaölő kését, én pedig a kisbaltát, könnyen nem adjuk az életünket. Szerencsénkre csak néhány elkóborolt birkáért jöttek vissza.

Repülőre ülve a Kanári-szigetekre, majd két alkalommal Ausztráliába is elutaztunk. Igazi barátságot kötöttünk Hangay Györggyel, akinek köszönjük, hogy részt vehettünk az első és második ausztrál-magyar bogarász expedícióban. Több ezer ausztrál rovarral gazdagítottuk a saját és a MTM gyűjteményét. Pista, te mindig vonzódtál a kígyókhöz, és egyéb csúszmászókhoz, néha lefotóztalak velük.

Pista, feleségeddel kétszer is jártál Algériában és ott is jelentős anyagot gyűjtöttetek. De talán leginkább a Székelyföld kutatását szeretted. A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum támogatásával, Kocs Irénnel évente egy-két gyűjtőutat szerveztünk a Székelyföldre. Hargita és Kovászna megyék legtöbb erdejét, hegyét, borvízforrását felkerestük, medve járta ösvényeken gyűjtöttünk. Nem részletezem, hogyan lett a kedvenc borvízforrásod az előpataki. Viszont megemlítem, hogy medveriasztó horkolásod miatt kénytelen voltam néha az autóban aludni. De azért jó volt veled gyűjteni, igazi szenvedélyes és szerencsés gyűjtő voltál. Erdélyi kutatásaink során egy tudományra új fajt neveztem el rólad, a *Bryodaemon rozneri*-t. Persze a gyűjtött anyagaid feldolgozása során mások is találtak tudományra új fajokat: *Omaloplia rozneri* Ádám, 1995; *Bracon rozneri* Papp, 1998; *Bunbunius rozneri* Keith, 2008; *Bracon (Lucobracon) roznevani* Papp, 2011; *Carabus (Pachystus) cavernosus rozneri* Retezár & Szél, 2013; *Roznerathous hellenicus* Németh, 2014.

Eredményeinket szinte mindig magyarul publikáltuk. Ha jól tudom, faunisztikai publikációid száma 108. Ebben lehagytál engem, gratulálok.

A Rovarász Híradónak 27 éve, megalakulása óta vagy szerkesztőbizottsági tagja, benne vagy a MRT választmányában, a rovarani ülésekről pedig tavalyig sosem hiányoztál. Munkáddal elérted, hogy a Frivaldszky Emlékérem bronz és ezüst fokozatának kitüntetettje legyél. Mindehhez, és 80. születésnapod alkalmából gratulálok. Örülök, hogy súlyos betegségedből már lábadozol.

Jobbulást kíván barátod,

Podlussány Attila

Balról jobbra: **Rozner István, Podlussány Attila, Orosz András.**

Nagy Barnabás 95 éves

Először az 1980-as évek végén általános iskolásként találkoztam Nagy Barnával. Tartally András barátom kivitt az egykori Növényvédelmi Kutatóintézet Julianna-majori kísérleti telepére, ahol ő korábban már többször megfordult. Magától értetődő volt, hogy az Állattani Osztályon dolgozó számos rovarász közül hozzá mentünk oda, ahogy az is, hogy Barna bátyám lelkesen vezetett ki az üvegházba, és mesélt az élő gyűjteményét képező fajokról. Bármilyen rovarcsoporttal kapcsolatban élményszerűen adta át a tudását, nem csoda, hogy rovarok iránti érdeklődésemet sikerült kedvenceim, az egyenesszárnyúak felé terelnie. Ez a terelgetés később aztán TDK, szakdolgozati, majd PhD témavezetőmként is folyta-

tódott, illetve azóta is tartó szoros kollegiális kapcsolattá alakult.

Igen szerteágazó zoológiai és nem utolsósorban botanikai tudásán túl

talán még fontosabb az a soha sem szűnő lelkesedés, amit szöcskéi, és egyáltalán a rovarvilág és az élő természet iránt mutat. Ez a rendszerszemléletű gondolkodás hatja át már korai zoocönológiai témájú orthopterológiai munkáit is, amelyeket ugyan az 1940-es években publikált, de még mindig időről-időre hivatkozzák őket. És ez az a szemlélet, ami miatt a mai napig érdemes odamenni Barnához szakmai tanácsokért immár a Magyar Természettudományi Múzeumba, ahol legújabb munkahelyén, a Kisebbségi Rovarrendek Gyűjteményében hivatalos önkéntesként segíti odakerült nagy gyűjteményes anyagának a feldolgozását.

Szövényi Gergely

Nagy Barnabás az Első Magyar Orthopterás Találkozón 2016. szeptember 17. (fotó: Puskás Gellért)

Sajtófigyelő

A náci relikviák iránti kereslet sodort veszélybe egy bogárfajt Szlovéniában

(MTI, 2016. november 7)

A náci Németországhoz kötődő relikviák iránti kereslet miatt veszélybe került egy Szlovéniában honos bogárfaj, amelyet 1937-ben Adolf Hitlerről nevezett el Oskar Scheibel német entomológus.

Tomi Trilar rovarkutató szerint a vak és színtelen Hitler-vakfutrinka (*Anophthalmus hitleri*) a szlovéniai Celje barlangjaiban fordul elő. A nem többi bogárfajához hasonlóan ez is védett, és kereskedelmét törvény tiltja. A veszélyeztetett Hitler-vakfutrinka azonban mégis gyakran előfordul a rovarpiacokon. A bogarakat illegálisan gyűjtik be az élőhelyükön, sőt egy múzeumi gyűjteményből is lába kélt egy példánynak. A szlovéniai szakértők szerint a náci vezetőről elnevezett bogár feketepecsi ára – a több ezer euróról szóló híresztelésekkel ellentétben – nagyon kivételes esetben is maximum 200 euró lehet.

Trilar azt is megjegyezte, hogy a Hitler-vakfutrinkát csupán szakértői

szem tudja megkülönböztetni a nem többi képviselőjétől, közöttük ugyanis a nemiszerv alapján lehet különbséget tenni. A szakember ugyanakkor valószínűtlennek tartja, hogy az orvvadászat a bogárfaj kipusztulásához vezetne, mivel a Hitler-vakfutrinkák többsége sohasem hagyja el a barlangok szűk réseit, amelyek az ember számára hozzáférhetetlenek.

Janos Rendetzký

<http://www.origo.hu/tudomany/20161108-a-naci-relikviak-iranti-kereslet-veszelyezteteti-az-artatlan-barlangi-futrinkafajt.html>

Rövid Hírek

Találkozásom egy furcsa parazitával

fotó: Rédei Dávid

Ha azt halljuk, élősködő rovar, első közelítésben bizonyára még a sokat látott rovarászok többségének sem a Lepidoptera rend jut az eszébe. Pedig még köztük is találunk élősködőket!

A szóban forgó mindössze kb. harminc élősködő lepkefaj az Epipyropidae nevű kis lepkecsaládba tartozik. A család a meleg égövben minden kontinensen elterjedt, de a legtöbb faj Ázsiában és Ausztráliában él. A fajok többségének lárvái nagy testű kabócákra kapaszkodnak, és azok testfolyadékát szívogatják. Az idős lárvák testét általában viaszváladék borítja. Az imágók alkalomadtán fényen gyűjthetők, a lárvák azonban ritkán kerülnek szem elé, ami bizonyára azzal is magyarázható, hogy gazdáik, az

énekeskabócák rendszeresen a lombkoronaszintben tartózkodnak és csak elvétve lehet találkozni velük.

Idén augusztusban két hallgatómmal a kínai Hebei tartomány Qinglong megyéjében található Zushan hegységben gyűjtöttünk. Augusztus hatodikán épp egy meredek lejtőn kapaszkodtunk lefelé a Beilongtan vízeséshez. Én közben kopogtattam jobbra-balra, hébe-hóba sikeresen begyűjtve egy-egy *Okeanos quelpartensis*-t, *Pentatoma semiannulata*-t, és más, Kelet-Ázsiában elég közönséges poloskát.

Egyszer csak nagy surrogással egy természetes *Oncotympana* repült át előttem a csapáson, majd megült elég alacsonyan egy fatörzsön. Mindjárt láttam, hogy az állat potroha látványosan fehér, és azonnal belém hasított, hogy ez csak az a híres Epipyropidae lehet, amit, mint kivételes életmódú lepkecsaládot, évek óta tanítok, de szégyenszemre még életemben nem láttam. Remegő kézzel vettem elő a tízméteres nyelű hálómát (szerencsére csak három-négy méternyire kellett kihúzni), majd forró ima kíséretében („jaj csak most el ne repüljön”) milliméterről milliméterre megközelítettem vele az állatot. Óriási meglepetésemre valóban nem repült el, sikerült a hálóba ügyeskedni. Két fiatalabb, rózsaszín, és két idősebb, fehér viaszréteggel vastagon borított hernyó ült rajta, de az első pár fénykép elkészülte során az egyik idősebb leugrott és elveszett. A másik is hamar elhagyta a gazdát, de azt sikerült megmenteni, azaz az etil-acetátos ölüvegbe továbbítani, majd otthon a preparálás során egy pici pötty ragasztóval a kabóca potrohára az eredeti helyére visszaragasztani. A fiatal, rózsaszín hernyók nem estek le.

A hernyókat bajos lenne meghatározni, de a kínai fajok elterjedésének ismeretében valószínűleg az *Epipomponia nawai* fajba tartoznak. A csinos preparátum a Természettudományi Múzeum gyűjteményét fogja gyarapítani.

Rédei Dávid, Tiencsin, Kína

Szabadon felhasználható képek az internetről

Bodor János, a Rovarász Híradó 83. számában megjelent írására reagálva, azzal kapcsolatban szeretném felhívni mindenki figyelmét az alábbiakra. Minden tekintetben egyetértek Bodor Jánossal, aki felhívja a figyelmet a szerzői jogokkal való visszaélések elkerülésére. Ugyanakkor sokan nem tudják, hogy az interneten vannak olyan szabad felhasználású adatbázisok, melyekről az információ és adat szabadon, gyakorlatilag korlátozás nélkül tölthető le, adható tovább bármilyen formában. Legismertebb ezek közül a Wikipédia, tágabban a Wikimédia Alapítvány által létrehozott és fenntartott összes társprojektet.

Esetünkben legérdekesebb a **Wikimédia Commons** nevű ingyenes és szabadon felhasználható képeket, hangfelvételeket és egyéb multimédia állományokat tartalmazó katalógus (<https://commons.wikimedia.org>). Az ide, különféle licencekkel feltöltött médiaállományok közös jellemzője, hogy szinte mindegyikük **ingyenesen letölthető, módosítható, közzétehető, sőt el is adható**. A közel 35 millió feltöltött fájl túlnyomó többsége kép, mely több millió állattal, köztük rovarokkal kapcsolatos képet is tartalmaz. A képek minősége – abból adódóan, hogy bárki szabadon töltheti fel fotóit – rendkívül változatos, a legprofibb minőségű felvételektől (lásd képek) az értéktelen, telefonnal készített, homályos, felismerhetetlen fotókig mindenféle előfordul.

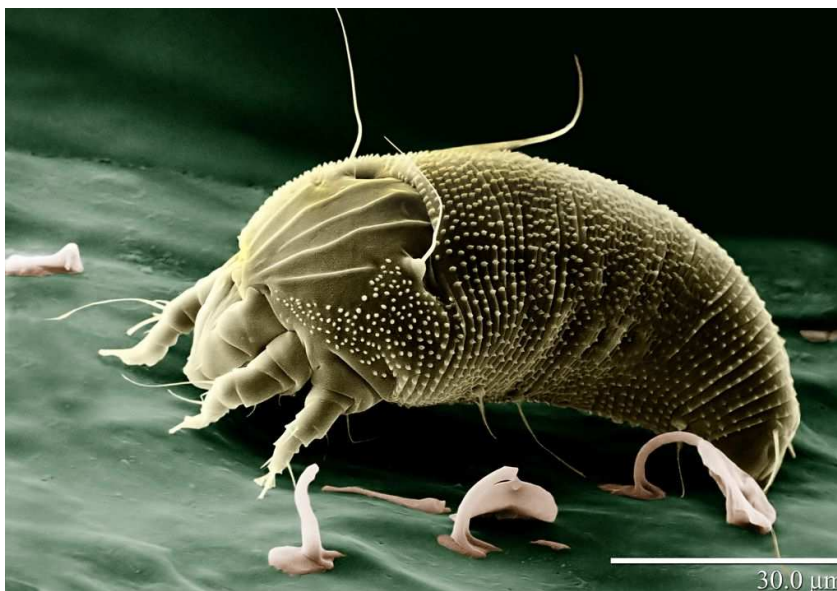

Craesus septentrionalis (Linnaeus, 1758). A kép CC-BY-SA 2.5 licenc alapján terjeszthető, a szerző megjelölésével (Lilly M). Amennyiben származékos mű készül a képből, az csak az eredetivel megegyező licenc alapján terjeszthető.

Brachypera zoilus (Scopoli, 1763). A kép közkinccs, bárki, bármilyen célból feltétel nélkül használhatja.

A honlapon feltöltéskor a kép készítője számos licenc közül választhat, így az esetleges korlátozások a különböző képeknél eltérőek lehetnek, de ez csak a legritkább esetben jelent olyan korlátozást, hogy valaki ne használhassa újra a képet a

Aceria anthocoptes (Nalepa, 1892). A kép közkinccs, bárki, bármilyen célból feltétel nélkül használhatja.

megfelelő forrásmegjelöléssel (legtöbb esetben más internetről letöltött képek forrásmegjelöléssel sem használhatók).

Atiaia consobrina (Gahan, 1892). A kép CC BY-SA 3.0 licenc alapján terjeszthető, a szerző megjelölésével (Didier Descouens). Amennyiben származékos mű készül a képből, az csak az eredetivel megegyező licenc alapján terjeszthető.

A felhasználási feltételek minden esetben a kép alatt, közérthető módon szerepelnek.

Egy-egy kiadott cikk vagy könyv értékét természetesen a szerzők által készített képek jelentősen emelik, ugyanakkor olyan esetben, amikor jó minőségű képek nem állnak rendelkezésre, a Wikimédia Commons kiváló alternatívát jelenthet mindenki számára, még akkor is, ha könyvkiadásról van szó! Bátorítok egyúttal mindenkit, ha módjában áll gazdagítsa saját képeivel is az adatbázist!

Horváth Dávid, Pécs

Játékos kedvű taxonómusok.

A rendszertanban a fajok mindegyikének tudományos neve van, amit latin névnek is szoktak nevezni, habár ez nem egészen fedi a valóságot. Ugyanis a tudományos nevek nem mindig latin szavakból állnak. Az azonban való igaz, hogy a neveket a latin nyelv szabályai szerint kell megalkotni, még akkor is, ha azok más nyelvekből származnak.

A nomenklatúra, vagyis nevezéktan a rendszertan melléktudománya, fontos szerepet tölt be Földünk élő – és hajdanán élt – lényeiének lajstromozásában, mondhatni a „nagy leltározásban”, ami talán sohasem fog véget érni, ha figyelembe vesszük a ma még mindig meg nem nevezett, jóformán felmérhetetlen mennyiségű fajt.

Ám a taxonómusok is emberek (*Homo sapiens*), és némelyikük szeret letérni egy kicsit a nevezéktan kitaposott ösvényéről. A szabályok betartása ugyan kötelező, de azért lehet néha humorizálni – magyarán bolondozni – is. Ilyenkor a szakember szabadjára engedi fantáziáját, és olyan neveket ad újonnan leírt és elkeresztelt élőlényének, mely alkalmanként bizony mulatságos vagy egyenesen obszcén, és meghökkentő.

Most csak foglalkozunk a rovarokkal és pókokkal, azok közül is csak néhányal. Hagyjuk a többi furcsaságot egy másik alkalomra – túl sok van belőlük! Néhány példa a szelídebbek közül (a dőlt betűs tudományos nevek után a névadó taxonómusok álló betűvel írt nevei olvashatók).

Enema pan Fabricius (dél-amerikai orrszarvúbogár): *enema* = beöntés, *pan* = kecskeszarvú isten a görög mitológiában.

Kate Winslete, *Agra katewinsletae*, *Scaptia beyonceae*, valamint **Beyoncé Giselle Knowles**

Orizabus botox Ratcliffe és Cave (közép-amerikai orrszarvúbogár): sima, ránctalan kitinpáncélú bogár, mintha botoxinjekciókat kapott volna.

Agra cadabra Erwin (dél-amerikai futrinka): játékos változata az abrakadabra “varázsigének”.

Ytu brutus Spangler (a *Myxophaga* alrendbe tartozó bogár): “ytu” a brazil nyelvhasználatban “vízesést” jelent, de angolul “you too”-nak ejtik, melyhez, ha csatolják a “Brutus”-t, akkor egész más lesz a jelentése: “Te is, Brutus?”

Proceratium google Fisher (madagaszkári hangya): a Google tiszteletére.

Boreaphilus komsomolkae Shavrin *et al.* (oroszországi holyva): Komszomolka a népszerű “beceneve” a Komszomolszkaja Pravdának.

Pseudatrichia atombomba Kelsey (ablaklégy): a faj típusa az új-mexikói Alamogordóból származik, ahol az első kísérleti atombombát robbantották.

A különböző állatfajok közül sok viseli híres emberek nevét, akiknek ugyancsak kevés közülük van az állatához. A névadás indokai gyakran még furábbak, mint maguk a nevek. Kezdjük pl. a popénekes Beyoncé-ról elnevezett a *Scaptia beyonceae* Lessard-dal. A szerző szerint a légy potrohán látható aranszőke szőrzet Beyoncé hajára emlékeztette, és ezért róla keresztelte el az újonnan felfedezett böglyöt!

Aztán Angelina Jolie-ről is neveztek el valamit, igaz, nem valami hízelgő dolog, de most már egy pók, az *Aptostichus angelinajolieae* viseli nevét, Bond professzor jóvoltából. Ugyan miért? A professzor szerint elismerésként, a színésznő az Egyesült Nemzetek menekültségügyi munkájában való részvételéért.

A jó öreg Nelson Mandeláról is elneveztek egy pókot, *Stasimopus mandelai* Hendrixson és Bond néven, sőt mi több, még a népszerű Johnny Cashről is (*Aphonopelma johnnycashi* Hamilton). Ennek

a póknak a holotípusa az amerikai Folsom Börtön közelében került kézre, ahol az énekes – ki maga is börtönviselt volt – fellépett egyszer és koncertet adott a raboknak. Lehet, hogy a pók is ott volt a koncerten?

A fenti gyűjtemény csak parányi része a rendhagyó, mondhatni fura tudományos neveknek. Egy másik nagy kategóriába azokat sorolhatnánk, melyeknek szerzői valószínűleg valamiféle politikai ambícióval bírtak. Mert ugyan miért másért neveznének el egy mit sem sejtő élőlényt politikusokról? Néhány példa:

Agathidium bushi, *A. cheneyi*, és *A. rumsfeldi* Miller és Wheeler (pecebogárfélék): a buzgó taxonómuspár kapásból három vezető amerikai politikusról nevezte el az újonnan felfedezett bogarakat.

Rhizodiastes (Temoana) xii Cheng-Bin Wang (állasbogár): szegény dr. Wang melléfogott: a Xi Jinpingről elnevezett bogár dicséret helyett csak bajt okozott neki; a kínai állami cenzúra sértőnek találta, hogy egy bogarat nevezett el Kína mindenható elnökéről.

Feltételezhetően hasonló okok miatt, senki sem mert állatot elnevezni Sztálinról, de még Rákosi-ról sem! De azért egy bogár csak viseli egy diktátor nevét, mégpedig az *Anophtalmus hitleri* Scheibel (barlanglakó vakfutrinka). Ez valószínűleg minden idők legszerencsétlenebb névadása. Scheibel 1937-ben “keresztelte” el bogarát, s minden bizonnyal 1945 után, egészen 1953-ban bekövetkezett haláláig bánta elhamarkodott tettét. A nagy tudású, szorgalmas, amatőr bogarászra – sajnálatos módon – ma főként csak az *Anophtalmus hitleri* révén emlékeznek.

Hangay György, Sydney, Ausztrália

Szerkesztői megjegyzés – Bár a szocialista blokkban ehhez tényleg nagy bátorság kellett volna, szerkesztőségünk tudomása szerint nyugaton azért mégiscsak elneveztek Sztálin tiszteletére legalább egy rovarfajt, egy az Eulophidae családba tartozó fémfürkészt. A neve *Entedonomphale stalini*, és a nagyon termékeny és nagyon excentrikus ausztrál hymenopterológus, A. A. Girault írta le 1934-ben. A fajnév jelenleg nem érvényes, egy másik faj, mégpedig épp ugyanezen szerző egy másik korábban leírt fájának (*E. margiscutum* Girault, 1915) szinonímja.

RD